

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja 9-10-11-12/2007

Smaranda Enache

Fantome și fantasme

Dacă a existat un sector în România post-comunistă care să se bucure de credibilitate pe plan extern, acela a fost sectorul neguvernamental. Viguros, individualizat, curajos, sectorul neguvernamental românesc, la înălțimea celui din alte state post-comuniste, este apreciat și respectat, consultat și luat în seamă din Africa de Sud pînă în Finlanda, de la Washington la Tokio.

Mai previzibil decît sfera politică și mai stabil decît sfera economică, nu a dat ocazia unor suspiciuni substanțiale de corupție, cu excepții neglijabile. Imediat după apariția sa, în perioada patrulerului roșu (1990-1996), atacurile la adresa sectorului luau dimensiuni galactice. „Trădătoare de țară și de neam, plătite de oculta internațională, în slujba intereselor străine”, au fost minciunile care s-au spus despre organizațiile noastre. Ca urmare, apetența românilor de a adera la societatea civilă a scăzut dramatic, o astfel de apartenență fiind percepută ca un risc. Atunci au sucombat unele din suratele noastre grass-roots, alături de zeci de ziare locale independente și sărace, care chiar spuneau adevărul. A urmat aria colomniei, cînd matrapazlîcurile a trei organizații, conduse de politicieni apropiați puterii - importatoare în neștire de autoturisme, grație unei legi anume făcute de mentorii lor să-i avantajeze direct - , au fost extrapolate asupra a trei sute de organizații oneste. Nici acest scenariu de compromitere nu a dat roade.

Atmosfera ostilă nu a distrus curajul civic, dimpotrivă, în perioada 1996-2000 societatea civilă românească a dat un președinte de țară, miniștri, ambasadori, lideri de instituții reprezentative. Emil Constantinescu și regimul său aveau să aducă României garanții istorice de securitate și integrarea în Uniunea Europeană, aveau să mute țara noastră pe hartă din zona *failed states* în zona euro-atlantică și aveau să deschidă o eră a relațiilor sincere cu maghiarii. Tot atunci, societatea civilă românească dădea mai mulți reprezentanți în structuri civice internaționale decît orice alt sector românesc. Compromiterea administrației Constantinescu a fost implicit o strategie de anihilare a societății civile care dorea reforme profunde, pentru a face loc unei societăți civile acomodante cu jumătățile de măsură.

Între 2000-2004, organizațiile civice autentice, au fost dublate pe toată linia de GONG-uri, organizații neguvernamentale guvernamentale, create mai ales în zona PDSR, aflat în mare criză de credibilitate intelectuală. Acestea au avut subit acces nelimitat la sedii, fonduri guvernamentale atribuite fără competiție, locuri căldute în delegațiile oficiale de lobby internațional pentru vînzarea unei imagini rozalii a României. De cîte ori o organizație, de drepturile omului să zicem, dădea publicității un raport, dublura sa se grăbea să producă un contraraport lamentabil, care debuta fatalmente cu denunțarea patriotică a organizației parazitare!

După 2004, sarcina suprimării societății civile, în special a celei militante, a celei care contează ca sursă de legitimare politică, civică și

culturală, se operează cu instrumente mai subtile și s-a mutat în presa de dreapta. Înregistrăm fie o lovitură de teatru la alegerile dintr-un ONG important, un outsider luînd locul unui „expirat” (semantica delațiunii a evoluat și ea), fie la descoperirea trecutului ambiguu sau a prezentului pătat de „banii lui Soros” al liderilor de opinie cel mai greu de anihilat. Sau, pur și simplu, la otrăvirea relațiilor colegiale și reinstaurarea suspiciunii față de persoane cu care, nu mai puțin de un an în urmă, am fi mers pînă la capătul pămîntului.

Aceste evoluții nu sînt întîmplătoare. Puterea societății civile, „puterea celor fără putere”, trebuie să facă sluj sau să piară, căci prea a început să stînjenească prin independența sa critică. Noua democrație, și mai originală, emanată de la Cotroceni, are un program grandios de creare a monopolului mediatic, politic și civic absolut. Totul între pereții unei sere aseptice unde, la adăpost de vîgilența instituțiilor europene, autoritarismul și populismul pot da în pîrg fără prihană. Mai la răsărit, dintr-un același impuls „patriotic”, condus cu mîna forte de serviciile secrete, Putin suprimă finanțările internaționale ale ONG-urilor rusești, obligîndu-le să se asfîxieze în atmosfera moscovită a atentatelor și execuțiilor sumare ale liderilor de opinie, din presă sau din politică.

Societatea civilă românească independentă deranjează din nou, iar delegitimizarea și divizarea ei devin, pentru anumite cercuri, o prioritate.

În această cheie citesc eu un articol al Rodicăi Culcer din *Evenimentul Zilei* (08.02.2008), intitulat „Fantoma societății civile”. Autoarea denunță cu inflexiuni de anchetator insignifianța a cinci organizații Rlegate direct de Emil Constantinescu”, raliată la „Protestul împotriva restaurației” al celor 24 ONG-uri mai vizibile din civismul românesc care au organizat protestul din Piața Universității din 3 februarie 2008 împotriva deciziei Curții Constituționale de a suprima CNSAS-ul. Pentru Rodica Culcer aceste ong-uri „încolonate ca semnare ale apelurilor inițiate de Emil Constantinescu”, luate la puricat cu zel profesionist, sînt „masă de manevră”, „organizații fantomă”, ba chiar „cu o misiune clară, trasată din tenebrele societății românești, și anume de a crea diversiuni și perdele de fum care bruiază mesajul organizațiilor civice autentice”. Cum Liga Pro Europa a fost citată de dna Culcer în rîndul celor cu o „reputație incontestabilă în materie de militantism civic”, țin să subliniez că dorim să fim contabilizați de-acum înainte la categoria „fantome”. În cele mai multe teme delicate, ne-am regăsit constant între fantome în toți cei 19 ani de cînd existăm. Nu întîmplător, tot fantomele din jurul lui Emil Constantinescu s-au numărat printre extrem de puținele organizații care au protestat față de autorizarea de către Emil Boc, primarul Clujului și președinte PD-L a unei contramanifestații a Noii Drepte tocmai la 15 martie 2008, în chiar ziua aniversării a 160 de ani de la Revoluția maghiară din 1848.

Societatea civilă românească de o „reputație incontestabilă” ar face bine să se trezească din somnul cel de moarte al tolerării autoritarismului. Altfel, va veni curînd ziua funeraliilor și a ne-vieții de apoi cînd toți, de-a valma, vom fi fantome.

CALENDAR * N A P T Á R

22 septembrie – Vernisajul expoziției de mileuri și cusături a artistei Bikfalvi Gizella, în colaborare cu Asociația Lőrántffy Zsuzsanna, la sediul acesteia din Tîrgu-Mureș.

17 octombrie – Conferința de presă a LPE referitoare la: cazul de cenzură din TVR; modelul de regionalizare propus de UDMR; demersurile LPE referitoare la cazul Europeană Idő; adresă către prefectul de Mureș privind inaugurarea instituțiilor publice de către cultele religioase; atacurile primarului Florea la adresa instituțiilor de cultură.

22-23 octombrie – Întîlnire informativă cu reprezentanții Centrului de cercetări privind politica de securitate și apărare din Ungaria referitoare la o posibilă colaborare consultativă privind regionalismul, autonomia și rolul stabilizator al minorităților în relațiile dintre România și Ungaria.

5 noiembrie – Comunicat de presă referitor la escaladarea discursului public rasist și xenofob din Italia și România.

14 noiembrie – Comunicat de presă referitoare la problema adopției de către Guvernul italian a unor măsuri care violează Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

23-25 noiembrie – Sesiunea I-a de la Tîrgu-Mureș a Academiei Interculturale Transsylvania.

5-6 decembrie – Întîlnirea bordului Center for Democracy and Reconciliation in South-East Europe (CDSEE) la Thesaloniki în Grecia. A participat Smaranda Enache.

7-9 decembrie – Sesiunea a II-a de la Cîsnădoara/Sibiu a Academiei Interculturale Transsylvania.

10 decembrie – Drepturile persoanelor încarcerate – prezentare susținută de Dályai István la Penitenciarul din Tg-Mureș.

9-13 decembrie – Smaranda Enache a participat la Conferința Internațională organizată în cadrul UNESCO la Paris de Asia-Europe Foundation, intitulată „Ancient Civilisations, New Beginnings: A Dialogue of Change”.

14-16 decembrie – Sesiunea III-a de la Alba Iulia/Blaj a Academiei Interculturale Transsylvania.

17-19 decembrie – Vernisajul expoziției Roșia Montana: Trecut-prezent-viitor la Parlamentul European Bruxelles. Din partea LPE a participat Kacsó Judit-Andrea

19 decembrie – Conferința de presă lunară LPE – Ziua Minorităților Naționale: Contribuția LPE la protecția minorităților și aprofundarea interculturalității. Adunarea Generală a LPE

21 decembrie – Depunere de coroane la Monumentul martirilor Revoluției din decembrie 1989.

septembrie 22 – Bikfalvi Gizella kézimunka kiállításának megnyitója a Lőrántffy Zsuzsanna Egyesület közreműködésével, ennek marosvásárhelyi székhelyén.

október 17 – A PEL havi sajtóértekezlete. Témái: cenzúra a RTV-nél, az RMDSZ regionalizálási javaslata, az PEL lépései az Európai Idő antisemita támadásaival kapcsolatban, Maros megye főispánjához intézet átirat az állami intézmények egyházak által történő felavatásával kapcsolatban, Marosvásárhely polgármesterének támadásai a kulturális intézmények ellen.

október 22-23 – Tájékoztató jellegű találkozó a magyarországi Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központjának képviselőivel egy regionalizmusról, autonómiáról és a romániai és magyarországi kisebbségek stabilizációs szerepéről szóló lehetséges konzultatív közreműködés megkötéséről.

november 5 – A PEL sajtóközleménye a rasszista és idegengyűlölő közbeszéd eszkalálásáról Olaszországban és Romániában.

november 14 – A PEL sajtóközleménye az olasz Kormány által elfogadott, az Emberi Jogok Európai Egyezményét megszegő lépései kapcsán.

november 23-25 – A 2007-es Transsylvania Interkulturális Akadémia első szessziója Marosvásárhelyen.

december 5-6 – Smaranda Enache részt vett a Center for Democracy and Reconciliation in South-East Europe (CDSEE) igazgatótanácsának Thessalonik-i összejövetelén.

december 7-9 – A 2007-es Transsylvania Interkulturális Akadémia második szessziója Kisdisznódón/Nagyszében.

december 10 – A bebörtönzött személyek jogai. Dályai István előadása a marosvásárhelyi börtönben.

december 9-13 – Smaranda Enache részt vett Párizsban az UNESCO keretein belül az Asia-Europe Foundation által szervezett „Ancient Civilisations, New Beginnings: A Dialogue of Change” című nemzetközi konferencián.

december 14-16 – A 2007-es Transsylvania Interkulturális Akadémia harmadik szessziója Gyulafehérvár/Balászfalván.

december 17-19 – Verespatak múltja, jelene és jövője c. vándorkiállítás megnyitója az Európa Parlamentben. A PEL részéről Kacsó Judit-Andrea vett részt.

december 19 – A PEL havi sajtókonferenciája. – A Nemzeti Kisebbségek Napja: A PEL hozzájárulása a kisebbségek védelméhez és az interkulturalitás elmélyítéséhez. A PEL évi Közgyűlése

december 21 – Az 1989-es Forradalom áldozatai műemlékének megkoszorúzása.

(continuare din pg. 2)

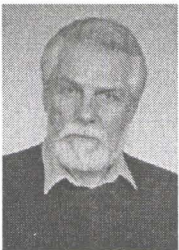
Sub foc ...

expansiunii sale fără precedent în Transilvania. Mai e nevoie de vreun comentariu? Această ofensivă a BOR este denunțată de majoritatea cultelor ardeleni, mai ales de reprezentanții Bisericii Române surori, Greco-Catolice, cea mai afectată dintre toate cultele de agresivitatea acesteia. Denunțarea atacurilor antimaghiare și a manifestărilor șovine ale unor organizații extremiste și organe de presă. O fi libertate de expresie, dar ați citit vreodată o pagină din România Mare? Sau site-ul Noii Drepte? Căci noi am sesizat autoritățile competente pentru textele naționaliste și antisemite și ale publicației Europeană Idő. Cele din Ungaria nu sînt în parohia noastră, ceea ce nu ne împiedică să le denunțăm. Restituirea bunurilor bisericesti confiscate ilegal de regimul comunist etc. Tot atîtea revendicări acceptabile – pe lîngă cîteva hazlii (ca revenirea la scrierea runică în Secuime!) pe care nu le mai comentez –, chiar dacă vin din partea unei organizații față de care nu am nici o simpatie, dar care ar trebui să fie cît se poate de firești într-o democrație europeană

de mileniul III. Ele au fost formulate de nenumărate ori de reprezentanți autentici atît ai minorităților interesate cît și ai intelectualității românești democratice și europene. E jenant deci să fie băgăte în seamă – diabolizîndule – numai dacă ele vin din partea unei organizații lipsite de bon ton, cu nedisimulata intenție de a-i discreditata conținutul.

Partea ironică a chestiunii, în ceea ce ne privește, constă în faptul că noi, cei care susținem în numele libertății cetățenești legitimitatea majorității revendicărilor concetățenilor noștri minoritari, inclusiv a drepturilor lor colective – care există, fie că sînt recunoscute de autoritățile unui stat, fie că nu –, ne aflăm mereu sub foc încrucișat, fiind aproape singurii care, fideli principiilor noastre fondatoare, ne asumăm responsabilitatea critică la adresa ambelor tabere, expunîndu-ne loviturilor lor sub cenzură. Dar, treacă de la noi, vîntățile, de la înălțimea perspectivei istorice, nu se mai vîd. Iar astăzi nu ne batem nici pentru zîmbete, nici pentru voturi. Adevărul ne ajunge.

Sub foc încrucișat

Un vechi amic, ziarist român, rezident în străinătate (pe care n-am să-l numesc, pentru a nu-l expune), și-a manifestat recent într-o epistolă îngrijorarea față de recrudescența revizionismului/șovinismului maghiar, legat oarecum și de declararea independenței provinciei Kosovo (marfă cuplată în mod curent în România cu problema „ungurească”), ca probă materială oferindu-mi-se site-ul unei organizații de extremă dreaptă din Ungaria (pe care n-am s-o numesc, pentru a nu-i face reclamă) care,

bineînțeles, nu figurase printre lecturile mele preferate de pînă atunci – , după cum nici site-urile similare românești care tocmai au organizat demonstrații împotriva așa-zisului „separatism” maghiar (pe care nu am să le numesc din același motiv) nu au reușit să-mi trezească pornirile mazochiste adormite. Și, recunosc, nu-mi voi schimba lecturile de pînă acum, procurate din bibliotecile adevărate, cu scormonitul prin maculaturile unor frustrați, imberbi, în căutarea unor senzații intelectuale tari, reale sau imaginare, fie din România, fie din Ungaria.

Sincer să fiu, nu știu care este clasamentul actual în „competiția” dintre naționalismele și iredentismele din Ungaria și România. Dacă în anii '90 România conducea detașat grație activității deșănțate a partidelor naționalist-extremiste, PUNR (absorbit între timp în PD, PC și PSD) și PRM, ambele parlamentare, în timp ce singurul partid extremist maghiar, Partidul „Vieții și Dreptății Maghiare” nici măcar nu mai intra în parlament – entuziasmul general al maghiarilor pentru Revoluția română și speranțele democratice legate de ea după decembrie '89 fiind emblematice –, astăzi pare că mișcările de extremă dreaptă din Ungaria – ce-i drept, tot extraparlamentare, dar din ce în ce mai vocale – i-au ajuns din urmă prin spectaculozitate pe confracții lor români care, încetul cu încetul, îndulcindu-și discursul, și-au transferat naționalismele partidelor ce se pretind democratice, fie de dreapta, fie de stînga. După cum nici sfera politică ungară nu a fost ferită de acest proces, cel mai important partid de dreapta, aflat în opoziție, cochetînd adesea cu comandourile de extremă dreaptă, cînd din simpatie, cînd din rațiuni electorale.

Trebuie să subliniez de la bun început însă că îngrijorările – legitime – ale amicului în cauză nu sînt cu nimic mai serioase decît ale mele – chiar dacă manifestările înfierate, cuprinse adesea prea generos în conceptul democratic al „libertății de expresie”, sînt marginale –, deoarece lezează nu numai bunul gust, dar și principii ale aceleiași democrații, conform cărora libertatea mea se sfîrșește acolo unde încalcă libertatea ta. Și invers.

Nu doresc să minimalizez aceste manifestări de care probabil nu aș fi luat cunoștință fără contribuția grijului meu amic – după cum probabil 99% din populația țării nu ar avea habar de ele dacă nu s-ar îngriji unii să-i pună din cînd în cînd în temă –, ceea ce ne-ar putea îngrijora fiind doar interesul unidirecțional în cazul unei chestiuni în care nu-și are loc sentimentalismul fără pericolul de a turna ulei peste foc. Ceea ce nu am prea înțeles însă din îngrijorările amicului, de-acolo, dintr-o capitală europeană îndepărtată, este de ce simte nevoia să condiționeze credibilitatea unui partid etnic din România, care și-a demonstrat timp de 18 ani loialitatea față de sistemul democratic românesc – este vorba de UDMR –, loialitate adesea reproșată chiar și de către propria sa opoziție etnică, de delimitarea față de niște manifestări/opinii/mișcări extremiste marginale din Ungaria, țară „vecină și prietenă”, independentă și suverană, inclusiv asupra propriilor extremiști și extremisme.

Dar, fiecare cu îngrijorările sale. Ale noastre sînt legate în primul rînd de „faliții noștri”, cu nimic mai puțin agresivi și nocivi decît cei de dincolo de gard.

(Printre îngrijorările mele, de exemplu, aș putea să-mi aduc aminte și de un alt gest istoric „inocent” prin care, amicul meu intelectual, redactor pe atunci la o revistă culturală importantă din țară, a contribuit împreună cu colegii săi în anii cei mai înverșunați ai național-comunismului ceaușist la amplificarea naționalismului anti-maghiar al „epocii de aur”, prin publicarea unor lucrări despre atrocități istorice reale, dar de mult uitate,

contribuind la „reîmprospătarea” memoriei colective a vrajbei, ca nu cumva să se vindece rănile unei conviețuiri istorice complicate. Fără a adăuga firește vreo vorbă despre atrocitățile, de aceeași sorginte fascistă, comise de „ai noștri”).

Dar dacă e să fim realmente îngrijorați astăzi de ceva, ar putea fi în primul rînd de efectele perverse ale unor extremismisme de import în spațiul transilvan – fie dinspre apus, fie dinspre răsărit –, de coloratură etnică sau confesională, care să zăpăcească mințile ardelenilor cu idei care nu le sînt proprii prin natura conviețuirii și tradiției. Istoria ultimului veac a creat din păcate precedente în acest sens.

Dar dincolo de clișeele binecunoscute, ar fi bine să supunem analizei și propriu-zisele idei incriminate. Căci putem avea rezerve – și avem în mod cert – față de obiectivele, modul de manifestare sau discursul unor organizații în mod declarat sau nu iredentiste (cum ar fi cea sesizată de amicul nostru, la care am putea adăuga liniștit o paletă întreagă de organizații similare de la noi), dar corectitudinea politică ar trebui să ne oblighe să analizăm ideile acestora și în sensul textelor publicate. Căci una este îngrijorarea față de nostalgia pentru reclădirea – fie și iluzorie – a unui imperiu expirat, destrămat acum aproape un veac și cu totul alta revendicările legitime ale unei comunități naționale devenite „minoritate”, în condițiile atotputerniciei ideologiei statului național unitar (și cît mai omogen!), devenită religie de stat după primul război mondial. Nu este de mirare că fanii acestei religii s-au cutremurat în urma cazului Kosovo – a declarării independenței, nu și a purificărilor etnice anterioare! –, îngrozindu-se la ideea posibilității „precedentului” care ar putea însemna sfîrșitul *status quo*-ului postbelic și începutul unei ordini europene mai echitabile. Dar anti-europenismul celor care au respins Tratatul constituțional european nu mai este un secret. Mai puternic decît acesta este doar anti-americanismul lor. Ne putem întreba însă, ce le mai rămîne? Pro-sovietismul? Pro-islamismul?

Revenind la textul incriminat, să vedem care sînt revendicările concrete ale acestuia care îl îngrijorează în așa mare măsură pe amicul nostru încît a simțit nevoia să ni le enumere?

Iată-le: *Respingerea articolului 1 din Constituție care proclamă România drept stat național unitar*. Care-i problema? Sintagma a fost analizată și criticată de mii de ori de cele mai luminate minți ale intelectualității române. Știm bine că nu acoperă un adevăr, ci este doar un deziderat de care elita politică stă cramponată, poate, poate o deveni realitate. Între timp, din statul „național” și „unitar”, emigrează milioane de români în căutarea unei adevărate patrii. *Revendicarea autonomiei culturale și teritoriale pentru maghiari și secui*. Ei și? Orice țară europeană civilizată, pentru care drepturile omului sînt mai mult decît vorbe goale – și acestea constituie marea majoritate – a procedat la fel. Cele care nu, constituie o minoritate regretabilă, adeptă a dublului limbaj, cel mai concludent fiind chiar faptul că state membre ale UE ca Franța, Belgia, Grecia sau Luxemburg nu au ratificat nici pînă astăzi Convenția-cadru pentru protecția minorităților, iar Franța nici măcar nu a semnat-o. De ce ne-om fi luînd după cele mai nedemocratice exemple? *Restituirea Universității maghiare Bolyai*, înființată prin decret regal în 1945 și decapitată de autoritățile național-comuniste în 1959 sub conducerea directă al lui Nicolae Ceaușescu și Ion Iliescu. Ei și? De cînd revendicarea unei instituții – care-l primise în sînul său și pe îngrijoratul meu amic acum o jumătate de secol – finanțate și din taxele contribuabilului maghiar din România, poate constitui o crimă? *Repunerea inscripțiilor maghiare originare ale localităților și străzilor din Transilvania*. Ei și? Ce poate fi mai firesc dacă vrei ca și cetățenii respectivi să se simtă acasă și să nu tînjească după o Ungarie mare virtuală și iluzorie, decît să le oferi acest ieftin ornament al patriotismului local? *Redobîndirea utilizării limbii maghiare în învățămîntul și slujbele religioase ale ceangăilor maghiari din Moldova*. Ei și? După o politică cruntă de deznaționalizare, practică mai ales în „epoca de aur”, ce poate fi mai firesc decît restituirea limbii materne unor cetățeni care doresc să se identifice cu ea? *Respingerea pretențiilor Bisericii Ortodoxe Române de a fi considerată biserică oficială de stat și*

(continuare în pg. 2)

Libertate de expresie și laicitate

1. Cazul de cenzură din TVR

Liga Pro Europa consideră că, într-o societate democratică, libertatea presei nu poate fi îngrădită. Acest precept este valabil și în cazul difuzării de către direcția de știri a TVR a filmului care prezenta imagini privindu-l pe ministrul Decebal Traian Remeș. Cenzurarea de către președintele Consiliului de Administrație al TVR, Alexandru Sassu, a difuzării integrale a filmului se constituie într-un precedent periculos și este inacceptabil. Ca urmare, **Liga Pro Europa** solicită ca dl. Alexandru Sassu să-și prezinte demisia.

Pe de altă parte, având în vedere că imaginile difuzate erau în posesia uneia din instituțiile de primă importanță pentru apărarea statului de drept (DNA, SRI, Președinție), este de maximă urgență stabilirea modului cum aceste imagini au fost sustrate din instituția respectivă și identificarea celor care s-au făcut vinovați de această faptă.

Dacă nu se vor identifica cei vinovați de sustragerea materialului și transmiterea sa către TVR, se aduce un grav prejudiciu credibilității acestor instituții care pot fi bănuite că permit în mod permanent scurgeri de informații către terți, se implică în disputele politice și pun în pericol funcționarea statului de drept și chiar siguranța națională.

Liga Pro Europa cere ca la nivelul fiecărei instituții care deținea imaginile care s-au difuzat la TVR și pe Internet să se efectueze anchete, iar rezultatul lor să fie făcut public în maximum 30 de zile.

Acest caz repune pe tapet chestiunea depolitizării complete a organismelor de conducere și coordonare din presă. **Liga Pro Europa** solicită Guvernului României să propună o nouă legislație privind numirea Consiliului de administrație al TVR și al CNA, Societatea Română de Radio.

Numirea membrilor acestor organisme pe criterii politice sau de către instituții ale statului trebuie să înceteze.

În fine, din punct de vedere al deontologiei presei, ar fi de dorit ca jurnaliștii care lucrează în organismele de presă publice, finanțate de la bugetul național, să-și impună o conduită adecvată de echidistanță și corectitudine față de toate forțele politice și să evite să devină militanți pentru una sau alta din taberele politice. În cazul de la TVR, din păcate, jurnaliștii implicați, între ei Rodica Culcer, care publică în mod curent și în alte publicații, practică un jurnalism angajat, de baricadă. Ei trebuie să aibă cinstea să aleagă între militantismul personal și codul deontologic al media publice.

2. Modelul de regionalizare propus de UDMR

Liga Pro Europa urmărește cu interes preocuparea UDMR pentru redefinirea regiunilor de dezvoltare din România care ar trebui să constituie o preocupare serioasă pentru toate partidele, având în vedere că pînă cel tîrziu în anul 2012, actuala structură teritorial-administrativă a României trebuie armonizată cu unitățile teritoriale normative din Uniunea Europeană.

Propunerea UDMR este importantă și pentru că, odată cu introducerea votului unimominal, maghiarii din România ar putea pierde reprezentarea în Parlamentul României, devenind o forță regională. Această traducere de la centru la nivel regional, nepregătită cum se cuvine, poate conduce la instabilitate regională, iar **Liga Pro Europa** a atras atenția în repetate rînduri că pentru integrarea comunității maghiare și participarea ei deplină la deciziile politice și administrative, crearea nivelului regional este indispensabilă. În absența acestei posibilități, excluderea de la participarea politică a unei comunități atît de numeroase, organizate și cu aspirații clare, poate crea o nișă favorabilă radicalizării și izolării politice.

Pe de altă parte, **Liga Pro Europa** susține în continuare ideea regionalizării României pe regiuni istorice, organizarea de alegeri regionale, instituirea de parlamente și executive regionale, ceea ce ar garanta premisela dezvoltării durabile pe tot cuprinsul țării, demontarea centralismului birocratic, utilizarea rațională a resurselor și tradițiilor locale, corectarea gravului deficit democratic al administrației românești. Nu în ultimul rînd, provinciile istorice, în complementaritate cu subregiunile, ar asigura atît integrarea comunității maghiare, cît și păstrarea specificității și identității sale, o soluție care ar conferi stabilitate pe termen lung.

3. Adresa către Prefectul de Mureș Ciprian Dobre privind inaugurarea instituțiilor publice de către cultele religioase

Domnului Prefect Ciprian Minodor Dobre
Prefectura Județului Mureș
Târgu-Mureș

Stimate Domnule Prefect,

Liga Pro Europa a luat la cunoștință din presă că la data de 6 octombrie a.c. va avea loc în comuna Daneș, județul Mureș, inaugurarea noului sediu al Primăriei comunale, la care este așteptată și participarea Dumneavoastră.

Conform informațiilor de presă, noul sediu ar urma să fie inaugurat printr-o « slujbă de sfințire » de Arhiepiscopul de Alba Iulia, Andrei Andreicuț, în fruntea unui « sobor de preoți ». Nu este prima dată cînd, în disprețul legislației din România, pe raza județului Mureș inaugurarea instituțiilor publice este oficiată de reprezentanții unuia sau mai multor culte religioase.

Avînd în vedere funcția pe care o dețineți și obligațiile ce decurg din ea în conformitate cu prevederile Constituției României și Legea Administrației Publice Locale, de garant al legalității pe teritoriul județului Mureș, ne permitem să vă atragem atenția că prin inaugurarea acestei instituții publice de către reprezentantul unui cult religios se încalcă prevederile din Legea nr. 489/2006 privind Libertatea Religioasă și Regimul General al Cultelor care stipulează că:

« În Romania nu există religie de stat ; statul este neutru față de orice credință religioasă (...). Statul, prin autoritățile sale, nu va promova și nu va favoriza acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun cult ».

În conformitate cu legislația în vigoare, inaugurarea sediului unei instituții publice de către reprezentantul unui cult religios contravine atît principiului neutralității statului, cît și principiului non-discriminării față de alte culte sau persoane ce nu aparțin cultelor religioase.

Nu avem nicio obiecție față de desfășurarea, cu acest prilej, de slujbe religioase în bisericile de pe raza comunei Daneș, dacă aceasta este dorința comunităților religioase locale, în respectul principiului autonomiei cultelor religioase garantat în art.29 alin.5 din Constituția României.

Vă solicităm să dispuneți măsurile legale pentru respectarea legislației în vigoare în situația semnalată mai sus. În caz contrar, **Liga Pro Europa** va solicita anchetarea cazului de către Ministerul Administrației și Internelor și de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Cu stimă,
Smaranda Enache
Co-Președintă

4. Atacurile Primarului Municipiului Tg-Mureș la adresa instituțiilor de cultură

Liga Pro Europa își manifestă indignarea față de modul cum primarul municipiului Târgu-Mureș, Dr. Dorin Florea (PD), tratează instituțiile de cultură din oraș. Într-un recent atac virulent la adresa Școlii Populare de Artă, primarul și-a manifestat din nou disprețul pentru cultura care a făcut din Târgu-Mureș un oraș european și competitiv.

Dr. Dorin Florea trebuie să înțeleagă că pentru fiecare națiune sau comunitate, singura expresie perenă a spiritualității este cultura. Dacă Târgu-Mureșul este astăzi un oraș în derivă și în declin, aceasta se datorează în mare parte celor două mandate ale primarului Florea și deturnării fondurilor pentru sprijinirea instituțiilor și personalităților culturale care au făcut faimă acestui oraș către manifestări de masă de un gust îndoielnic, ce promovează kitschul și poluarea fonică, inducînd tineretului cultul pentru nonvalori.

În întîmpinarea dezbaterilor publice privind profilul noului primar al Târgu-Mureșului care va fi ales în 2008 și care trebuie să fie capabil să readucă această comunitate în Europa și în secolul XXI, **Liga Pro Europa** va organiza o suită de dezbateri publice menite să identifice acele personalități care pot îndeplini cu onoare acest mandat.

Condamnarea xenofobiei și rasismului

LIGA PRO EUROPA își manifestă profunda îngrijorare față de escaladarea fără precedent, în Italia și în România, a discursului public rasist și xenofob pe fondul infrafracțiunilor comise de cetățeni români în Italia. **LIGA PRO EUROPA** condamnă cu fermitate actele criminale comise de cetățeni români, acte care trebuie să fie sancționate de organele oricărei justiții normale care funcționează, dar și valul de xenofobie antiromânească și antiromă din mediile politice și jurnalistice italiene. Reamintim că Italia, ca stat membru al Uniunii Europene și al Consiliului Europei, nu poate și nu trebuie în nici o împrejurare să aplice principiul vinovăției colective, oricât de mare ar fi presiunea sau emoția publică generate de incidente regretabile. La fel, statul italian nu poate introduce în nici un caz o legislație discriminatorie prin care unei categorii de cetățeni europeni să li se aplice pedepse excepționale sau speciale.

LIGA PRO EUROPA cere autorităților italiene să se abțină de la orice măsuri de expulzare sau pedepsire colectivă și să acorde protecție maximă cetățenilor români care riscă să devină ținta unor acte de violență xenofobă.

Totodată, **LIGA PRO EUROPA** își exprimă profunda preocupare pentru modul cum au tratat autoritățile române, unele medii politice, unii lideri de opinie din presă, valul de xenofobie antiromânească din Italia, utilizând în revanșă explicit sau implicit același discurs xenofob de culpabilizare colectivă a romilor.

Președintele României, în locul unui angajament ferm de sprijinire a integrării sociale a romilor, a încercat să paseze responsabilitatea statului român la nivel european, reluând eternul slogan-scuză că „problema romilor este una europeană”.

Primul ministru al României a susținut că „fenomenul infracțional este legat de grupuri care nu sunt integrate social, care nu au locuri de muncă, și vom cere autorităților italiene să elaboreze un program care să le permită integrarea socială”, pasînd la rîndul său

responsabilitatea adoptării de măsuri sociale către autoritățile altui stat. Ministrul de externe al României, recurgînd la arsenalul măsurilor totalitare de sorginte nazistă și stalinistă, a avansat într-o emisiune televizată alternativa deportării: „mă gîndeam dacă nu cumva am putea cumpăra un teren prin deșertul ăla egiptean să îi plasăm acolo pe cei care – astfel de oameni ne fac de rîs, pentru că e limpede că dacă se duc în Italia, acolo încă se simt binișor, clima plăcută, în jurul lor aud o limbă latină pe care cît de cît într-o lună o înțeleg”.

Nu mai puțin grav, o personalitate publică de talia lui Ilie Năstase, model al multor generații de sportivi români, se declară favorabil reintroducerii pedepsei capitale, iar pe fluxurile media abundă mesajele rasiste și xenofobe ale cititorilor care promovează culpabilizarea colectivă a romilor și recurgerea la măsuri de pedepsire extreme, invocînd misiunea neterminată a mareșalului Antonescu.

LIGA PRO EUROPA consideră că aceste grave și tragice incidente demonstrează încă o dată că în Europa, inclusiv în România și Italia, xenofobia și rasismul sînt prezente într-o proporție fără precedent în ultima jumătate de secol și că triumfalismul manifestat de demnitarii europeni – care sînt tot mai indiferenți față de proiectele și politicile de educație civică se dovedește cel puțin riscant pentru pacea și stabilitatea Uniunii. Utilizat cu cinism de politicieni și de presa subordonată politic, mesajul urii trăiește un reviriment rușinos și nociv.

LIGA PRO EUROPA consideră că acest moment de cumpănă ar trebui să devină și în România punctul de plecare al unor dezbateri publice, luări de poziții ale personalităților publice credibile și influente, inclusiv politicieni, reprezentanți ai cultelor religioase și jurnaliști pentru a ajuta opinia publică să discearnă între vinovăția individuală și culpabilizarea colectivă, pentru a combate rasismul și xenofobia înainte să fie prea tîrziu.

Smaranda Enache – Co-Președintă

MĂSURI ALE GUVERNULUI ITALIAN CARE VIOLEAZĂ CEDO

I. În continuarea luărilor sale de poziție în problema adoptării de către Guvernul italian la adresa cetățenilor români aflați pe teritoriul său de **măsuri care violează Convenția Europeană a Drepturilor Omului** și drepturile cetățenilor UE de a se deplasa și a locui liber pe teritoriul statelor membre, și a escaladării tensiunilor din jurul acestei probleme,

1. **Liga Pro Europa** cere ca legislația excepțională adoptată de Guvernul italian sub presiunea unei isterii mediatice și a unui val de xenofobie fără precedent să fie retrasă.

2. **Liga Pro Europa** salută dezbaterea acestei situații de către Parlamentul European și cere ca, măcar în al doisprezecelea ceas, Parlamentul României să ia de urgență în dezbatere situația creată și să propună măsurile necesare pentru rezolvarea ei, inclusiv alocarea de fonduri pentru incluziunea socială a romilor.

3. **Liga Pro Europa** salută propunerea din Parlamentul Europei de a se stabili un Raportor Permanent al Parlamentului European care să monitorizeze situația romilor în Europa și să facă anual recomandări Comisiei Europene și Guvernelor statelor membre. Susținem și propunerea ca la nivelul Comisiei Europene să fie alocat un Fond UE pentru Incluziunea Romilor.

4. **Liga Pro Europa** condamnă atitudinile rasiste și xenofobe ale unor cercuri politice și media din Italia și din România, își exprimă indignarea față de culpabilizarea colectivă a românilor, romilor, dar și a italienilor și cere instituțiilor abilitate din România și Italia să aplice fără întîrziere măsurile antidiscriminare legale.

5. **Liga Pro Europa** își exprimă surprinderea pentru gafa diplomatică a MAE care, depășit de complexitatea tensiunilor bilaterale

dintre România și Italia, a inclus Italia pe lista statelor cu atenționări pentru cetățenii români, tensionînd astfel în mod suplimentar și inutil relațiile bilaterale dintre două state membre UE, ceea ce nu va rămîne fără ecou la nivelul Bruxelles-ului, vulnerabilizînd și mai mult credibilitatea executivului românesc la nivel european. **Liga Pro Europa** cere ca această măsură pripită să fie retrasă.

6. Este regretabil că MAE continuă să aibă în fruntea sa un demnitar care s-a remarcat prin declarații ce subminează statul de drept și funcționarea justiției într-o democrație, invocînd soluția deportărilor ce amintesc de nazism și stalinism.

7. În perspectiva apropiatelor alegeri pentru Parlamentul European, **Liga Pro Europa** încurajează pe toți cetățenii să se prezinte la vot și să evite să voteze pentru partidele populiste, rasiste și xenofobe care, așa cum a demonstrat-o actuala criză din Italia, produc instabilitate în Europa, subminează statul de drept și tensionează relațiile dintre statele membre UE pînă la restrîngerea fără precedent a drepturilor cetățenilor europeni.

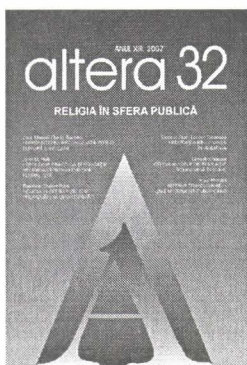
II. **Liga Pro Europa** salută demararea, cu ocazia ședinței comune a Guvernului României și a Guvernului Republicii Ungare, a procedurii de înființare a **Biroului Româno-Ungar pentru Tineret**, proiect inițiat în 2005, cu ocazia primei ședințe comune a celor două guverne, de **Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală** (Cluj) și **Liga Pro Europa** (Tg-Mureș).

Smaranda Enache, Co-Președintă

14 noiembrie 2007

altera 32

Religia în sfera publică

Prezent la ceremonia de deschidere a celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene de la Sibiu (4-9 septembrie 2007), prima găzduită de un stat majoritar ortodox, *José Manuel Durão Barroso*, președintele Comisiei Europene, a transmis un mesaj important, relevant pentru dezbateră publică din România privind separația dintre stat și biserică, religia în spațiul public, rolul religiei în arhitectura construcției europene: „Toate formele de exprimare a dimensiunii culturale și spirituale a

omului trebuie să poată să coexiste în Europa. Toate imnurile de bucurie, fie ele sacre sau profane, trebuie să poată să răsune. (...) Religia este o dimensiune din ce în ce mai importantă a multor societăți și o sursă importantă de valori pentru indivizi. Ea poate juca un rol capital promovând aprecierea altor culturi, religii și moduri de viață pentru a contribui la stabilirea armoniei dintre ele. (...) Dialogul cu diferitele Biserici, comunități confessionale și de convingeri, precum și apărarea intransigentă a libertății de religie (ca și a libertății de a nu avea o religie) înseamnă recunoașterea acestei diversități și a acestui pluralism care constituie sufletul ideii noastre de Europa. (...) Europa este profund atașată umanismului și democrației pe care le-a «inventat». Respectul diversității, deschiderea către celălalt și toleranța sînt la fel de adînc ancorate în cultura europeană.”

Nu este pentru nimeni un secret că, după căderea comunismului, în România, ca de altfel în toate statele post-totalitare a avut loc revirimentul spectaculos al influenței bisericii în viața publică. Căderea comunismului a semnat un moment de justiție pentru bisericile din Europa Centrală și de Est, inclusiv pentru cultele religioase din România, hărțuite, deposedate și umilite, unele interzise de regimul comunist. În România, comunismul a însemnat în mare parte și un ateism militant de stat, ale cărui consecințe sînt cunoscute: scoaterea în afara legii a Bisericii Greco-Catolice, confiscarea bunurilor sale, întemnițarea a numeroși ierarhi greco-catolici, catolici și de alte confesiuni, infiltrarea cultelor religioase de către Securitate. Demolarea bisericilor, trădarea înaltului cler, emigrarea preoțimii sau retragerea în mănăstiri a oponentilor colaboraționismului cu regimul totalitar au însoțit și istoria ultimilor cincizeci de ani ai Bisericii Ortodoxe Române. Totuși, noile elite post-comuniste, cel mai adesea în criză de legitimitate, nu au ratat nici o ocazie pentru a-și alia sau chiar subordona bisericile, între care, îndeosebi cele majoritare, au recidivat adesea în servirea intereselor politice, în schimbul unor poziții de forță, exclusivități și privilegii, de natură inclusiv materială. Așa se face că, în mod paradoxal, în unele din statele post-comuniste, între care și România, deși căderea totalitarismului a fost un moment astral, cînd cultele ar fi putut să se emancipeze de sub tutela statului, unele au preferat să continue colaborarea cu statul pe care, pe măsură ce-și redobîndeau credibilitatea publică, l-au servit, pentru a-l folosi apoi în interes propriu.

altera propune cititorilor săi o incursiune în varietatea de răspunsuri posibile privind relația dintre stat și biserică în mai multe state ale lumii, cu accent pe domeniul educației religioase. *John M. Hull* discută relația dintre teologia practică creștină și educația religioasă dintr-o perspectivă contextuală, enumerînd distincțiile dintre posibilele modele de predare a religiei într-o Europă pluralistă. *Blandine Chélini-Pont* analizează procesul paradoxal al separării dintre stat și biserică în contextul istoric al unei relații strînse dintre cele două entități. Separarea dintre stat și biserică s-a stabilit în Europa spre beneficiul neutralității confessionale a statului față de religie, neutralitate care, cel puțin teoretic, devine și garanția libertății religioase a cetățenilor. *Lavinia Stan* și *Lucian Turcescu* oferă o vedere de ansamblu asupra legislației României post-comuniste privind educația religioasă în școlile publice, relevînd o serie de aspecte critice ale manualelor și tendința de a elimina teoria evoluționistă din învățămînt, ca și eforturile bisericii ortodoxe de a introduce simbolurile sale religioase în școli și universități deopotrivă. *Liviu Andreescu*, trecînd în revistă cîteva modele relevante, arată că opțiunea în favoarea unui sistem non-denominațional de educație religioasă are la bază o filozofie fundamental diferită de cea a educației confessionale. Rolul orelor de religie devine acela de a prezenta elevilor diferite sisteme religioase într-un mod care să nu afecteze reprezentările și înțelegerea de sine a comunităților religioase respective. Se pune accentul mai puțin pe evaluarea sistemelor religioase și mai mult pe înțelegerea lor sau a întrebărilor care se află în spatele acestora (inclusiv a întrebărilor comune), uneori acordîndu-se spațiu paradigmatelor non-teiste sau ateiste. Într-un studiu de caz bazat pe evaluarea a peste 3000 chestionare privind religia în școli, aplicate de Liga Pro Europa în cadrul proiectului „Monitorizarea educației religioase în școlile publice”, *Laura Ardelean* analizează răspunsurile elevilor și profesorilor, relevînd diferențele dintre regiunile istorice, dar îndeosebi răspunsurile critice și uneori intolerante ale celor chestionați, materie de reflecție pentru o viitoare reformă a predării religiei în școli.

Într-o pledoarie pentru cunoașterea rădăcinilor europene ale istoriei Transilvaniei, inclusiv a celei confessionale, *Paul Philippi* reiterează o temă predilectă a cercetărilor sale, subliniind că Transilvania este o precursoare a construcției europene, unele din dimensiunile sale de autonomie și federalism regăsindu-se în arhitectura de azi a Europei.

altera recomandă atenției celor interesați și un corpus de documente, de la legea cultelor și opiniile critice care au însoțit adoptarea sa – ignorate aproape în totalitate de legiutor cu ocazia adoptării versiunii finale –, la o recentă Rezoluție a Consiliului Europei privind pericolul favorizării teoriei creaționismului în detrimentul evoluționismului în sistemul de învățămînt actual. *altera* redă integral Raportul Departamentului de Stat al SUA privind limitarea libertății religioase în România.

Prin acest număr *altera* dorește să contribuie la tematizarea nuanțată și corectă a prezenței religiei în spațiul public românesc și scoaterea dezbaterii de sub imperiul emoțiilor, iraționalității și a confrontaționismului steril.

ACADEMIA INTERCULTURALĂ TRANSYLVANIA

2007

În perioada noiembrie-decembrie 2007 s-a desfășurat cea de-a IX-a ediție a Academiei Interculturale Transsylvania, sub forma unui training intensiv, în colaborare cu Siebenbürgen-Institut din Gundelsheim/Neckar și cu sprijinul financiar al Landului Nordrhein-Westfalen din Germania. La cele trei sesiuni tradiționale – română, maghiară și germană – la care au participat 22 de studenți și care au avut loc la Alba Iulia/Blaj, Cisnădioara/Sibiu și Târgu-Mureș s-au desfășurat după următorul program:

Sesiunea I-a maghiară – Târgu-Mureș/Marosvásárhely

Prezentarea programului de interculturalitate.

Curs: „Cît de interculturali suntem?”

Referent: Smaranda Enache

Curs: Curenți de gîndire specifice comunității maghiare din Transilvania – Referent: Ungvári Zrínyi Imre

Curs: Regionalism – transilvanism – europenism.

Referent: Szokoly Elek

Curs: Multiculturalism – interculturalism.

Referent: Salat Levente

Curs: Istoria comunității maghiare din Transilvania.

Referent: Sebastyén Mihály

Curs: Confesiuni religioase în cadrul comunității maghiare din Transilvania. Referent: Haller István

Curs: Specificul comunității armenesti din Transilvania.

Referent: Mircea Suhăreanu

Curs: Specificul comunității evreiești din Transilvania.

Referent: Spielmann Mihály

Curs: Specificul comunității rome din Transilvania.

Referent: Rudolf Moca

Sesiunea II-a germană – Cisnădioara/Michelsberg

Vizită la Cetatea Sighișoara

Curs: Viața religioasă a comunității germane din Transilvania și Banat – Referent: Bruno Fröhlich

Cisnădioara:

Curs: Specificitatea arhitecturii săsești din Transilvania.

Referent: Paul Niedermaier

Curs: Elemente specifice din viața culturală a comunității germane

Referent: Benjámín Józsa

Curs: Istoria medievală a comunității săsești

Referent: Thomas Șindilariu

Curs: Puncte nodale în istoria recentă a comunității germane – Referent: Hannelore Baier

Curs: Specificul sistemului educațional și al organizării politice al comunității germane din Transilvania

Referent: Martin Bottesch

Curs: Puncte nodale în istoria contemporană a comunității germane, sec. XX. – Referent: Vasile Ciobanu

Dezbateri: Comunitatea germană din România – trecut, prezent, și viitor? moderator: Thomas Șindilariu și Smaranda Enache

Vizită la Sibiu, capitală culturală europeană

Slujba la biserica evanghelică din Sibiu

Vizitarea Muzeului Bruckenthal

Întîlnire cu ÎPS Andrei, arhiepiscop ortodox de Alba Iulia

Sesiunea III-a română – Alba Iulia/Blaj

Vizită la Catedrala Ortodoxă și întîlnire cu ÎPS Andrei, arhiepiscopul ortodox al Alba Iuliei

Atelier: Educația interculturală și religioasă în școlile publice din România – coordonator Kacsó Judit-Andrea

Curs: Școala Ardeleană și emanciparea comunității românești din Transilvania – Referent Laura Stanciu

Curs: Spiritul transilvan în literatura română interbelică din Ardeal – Referent Gabriela Chiciudean

Vizită la Palatul Arhiepiscopal și Catedrala Romano-Catolică și întîlnire cu arhiepiscopul romano-catolic György Jakubinyi

Curs: Istoria comunității românești din Transilvania în perioada medievală și modernă – Referent Ovidiu Pecican

Curs: Relațiile româno-maghiare în perioada interbelică – lumini și umbre – Referent: Liviu Țirău

Vizitarea orașului Blaj („Mica Romă”) și a Catedralei greco-catolice.

Curs: Biserica Română Unită cu Roma Greco-Catolică – istoric și misionariat – Referent Cristian Barta, rectorul Institutului Teologic Greco-Catolic

Vizitarea bisericii armenesti din Dumbrăveni / Elisabetopolis / Erzsébetváros.

În vizită la arhiepiscopul György Jakubinyi la Alba Iulia

Raportul Ligii Pro Europa privind educația religioasă în școlile publice

Liga Pro Europa a desfășurat în perioada septembrie 2006 - noiembrie 2007 proiectul intitulat: „Promovarea interesului superior al copilului în educația religioasă. Monitorizarea educației religioase în școlile publice din România”.

Proiectul s-a desfășurat cu avizul nr. 33444/31.05.2006 al Ministerului Educației și Cercetării și cu sprijinul financiar al Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la București, prin programul Matra-KAP Small Projects.

Proiectul a avut drept scop studierea modului cum se desfășoară educația religioasă în școlile publice din România, finanțate de la bugetul de stat, formularea de recomandări pentru reformarea predării educației religioase în școli și adoptarea de politici publice care să corespundă idealului educațional al României ca stat membru al Uniunii Europene, exigenței de a promova interesul superior al copilului, respectul pentru principiul egalității de șanse, non-discriminării, protecției minorităților religioase și dreptului de a nu fi afiliat religios.

În cele ce urmează prezentăm recomandările făcute de către echipa de proiect Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului:

Recomandări

Odată cu intrarea în Uniunea Europeană, România se află în fața unei noi provocări, având de armonizat, și în domeniul predării religiei în școlile publice, principiile non-discriminării, egalității de șanse, protecției minorităților religioase, garantării libertății religioase cu dezideratul de a asigura elevilor accesul la o cultură generală solidă, inclusiv religioasă.

Recomandările de mai jos sînt rezultatul prelucrării celor peste 3000 de chestionare aplicate în toate regiunile istorice ale României, al dezbaterilor locale, al analizei manualelor școlare, al evaluării directe a predării religiei în școlile publice, al consultării unor modele din alte state și al îmbinării experienței europene cu tradiția din România.

Recomandările se adresează în primul rînd Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, dar și celorlalte instituții care sînt direct implicate în elaborarea de politici publice în domeniul educației, pentru realizarea unei educații religioase bazată pe informație, orientată spre respectarea interesului superior și a libertății de conștiință a elevului.

Avînd în vedere complexitatea reformei necesare în domeniul educației religioase, autorii formulează următoarele propuneri:

1. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului trebuie să întreprindă măsuri imediate pentru eliminarea fenomenelor de discriminare a minorităților religioase și a celor care nu sînt afiliați religios, respectarea principiului șanselor egale, eliminarea tuturor formelor de intoleranță religioasă:

- **Respectarea statutului legal al disciplinei religie**, asigurarea informării părinților și elevilor asupra caracterului neobligatoriu al studierii religiei și a alternativelor la aceasta;
- **Asigurarea posibilității opțiunii** în fiecare unitate de învățămînt pentru disciplina educație moral-religioasă;
- **Asigurarea pentru cultele minoritare a predării religiei proprii** în școli, dacă o doresc, indiferent de numărul de elevi;
- **Introducerea de formulare scrise** prin care atît cei care optează pentru studiul religiei, cît și cei care optează pentru o altă variantă să-și poată exprima personal opțiunea, în mod egal;
- **Renunțarea la acordarea notelor** la disciplina religie și la includerea ei între materiile opționale de bacalaureat;
- **Asigurarea posibilității opțiunii** pentru alte materii decît religia, prin asigurarea de cadre care să acopere aceste materii;
- **Orarul zilnic să prevadă ora de religie la începutul sau la**

sîrșitul orelor pentru a se evita obligarea elevilor să asiste la ore de religie sau la ore de religie alta decît confesiunea proprie;

• **Renunțarea la practicarea ritualurilor bisericești în cadrul școlilor**, la marcarea evenimentelor școlare prin ritualuri bisericești și la obligarea elevilor să participe la evenimente religioase extrașcolare;

• **Cabinetele și laboratoarele de religie, capelele să aibă caracter ecumenic** și să prezinte în mod egal și echidistant toate cultele din România, precum și marile religii ale lumii;

• **Simbolurile religioase să fie expuse numai în cabinetele și laboratoarele de religie** sau în spațiile unde se predă religia, în timpul orelor de religie, ca material didactic;

• **Manualele de religie să fie ameliorate, iar cele menționate și în acest raport ca aducînd atingere demnității unor culte sau celor care nu sînt afiliați religios sau necorespunzînd principiilor egalității de șanse și non-discriminării, să fie deîndată retrase;**

• **Introducerea în toate manualele de religie de gimnaziu și liceu a unei secțiuni identice pentru toate cultele de prezentare echidistantă a religiilor din România și a marilor religii ale lumii;**

• **Manualele să fie elaborate după standarde comune la nivel național**, așa încît să nu conducă la dezechilibre între valorile transmise de diferite culte și să excludă prezentările subiective, îndoctrinarea sau transmiterea de idei intolerante;

• **Adoptarea de programe extrașcolare** care să familiarizeze elevii, în spirit multicultural și ecumenic, cu elementele culturii religioase și specificitatea cultelor din România, cu relația dintre artă și religie;

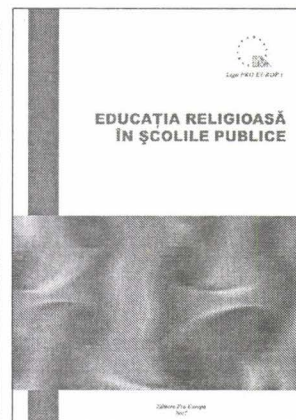
• **Reintroducerea în programa și manualele de biologie a teoriei evoluționiste** și menținerea în programa școlară a unui echilibru între creaționism și evoluționism;

• **Cadrele didactice care predau religia să se bucure de același statut cu al tuturor cadrelor didactice și să se renunțe deîndată la dubla lor subordonare;**

• **Disciplina religie să nu mai fie predată de preoți**, ci de profesori provenind din rîndurile laicului;

• **Funcția de inspecție a predării religiei să fie îndeplinită de un organism colegial laic** care să cuprindă toate cultele care sînt prezente în structura confesională a județului;

• **Organizarea de cursuri de perfecționare pentru cadrele didactice care predau religia** în învățămîntul public cu participarea comună a tuturor profesorilor de religie, indiferent de confesiunea predată.

(continuarea în pg. 9)

Rolul educației interculturale

Publicația de față prezintă raportul proiectului „Educația interculturală în România. Mecanism-cheie pentru coeziune socială, toleranță și înțelegere între majoritate și minorități”, desfășurat de Liga Pro Europa în colaborare cu organizații neguvernamentale din Georgia, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria și Olanda și finanțată de către Fundația Cordaid din Olanda.

Publicația conține prezentarea a cinci studii privind educația interculturală în țările de origine a organizațiilor participante.

În cea ce privește aspectele interculturale ale educației în România,

cercetarea a cuprins atât analiza unui set de manuale cât și aplicarea unui set de chestionare la elevii și la profesorii, atât la gimnaziu cât și la liceu, în urban și rural în 16 localități de pe tot cuprinsul țării (Brașov, Caransebeș, Constanța, Drobeta Turnu Severin, Orșova, Timișoara, Topolog, Tulcea, București, Cluj Napoca, Satu Mare, Craiova, Filiași, Sibiu, Iași și Buzău).

Analiza nu se revendică a fi o cercetare sociologică autentică (nu a fost stabilit un eșantion reprezentativ pe țară), ci mai degrabă o chestionare a opiniei elevilor și profesorilor cu privire la cunoștințele lor asupra minorităților naționale, cât și a aspectelor interculturale din școlile publice din România.

Rezultatele cercetării confirmă faptul că elevii minoritari sunt mai interculturali datorită situației lor specifice, ei învață cultura, istoria, limba și literatura majorității. Nu se poate spune același lucru despre elevii aparținând comunității majoritare a căror informații despre celelalte comunități etnice din România este destul de lacunară.

Una dintre întrebări viza minoritatea națională pe care respondenții consideră că ar cunoaște cel mai bine cât și indicarea a trei trăsături specifice. Minoritatea națională cea mai des menționată de către elevii a fost cea a *romilor*. Ei au o imaginea preponderent negativă, cele mai des folosite epitete fiind: hoți, violenți, mincinoși, nespălați, necivilizați, analfabeți, agresivi, iar dintre cele pozitive sau neutre putem menționa:

unitate, respect pentru tradiție, port, limbă și muzică specifică. Minoritatea *maghiară* este privită atât negativ (sunt greu tolerați de poporul român, prefăcuți, răutăcioși, intoleranți, mincinoși, naționaliști, fără respect față de patria adoptivă, au pretenții – Brașov; separatiști, ironici – București, îngîmfați, intoleranți – Timișoara) cât și în mod pozitiv (bunătate, credincioși, prietenoși, obiceiuri frumoase, inteligenți, buni organizatori, punctuali, ospitalieri, poți conta pe ei la nevoie, se respectă unul pe altul, disciplinați) respectiv neutru (port, dans, muzică specifică). Cea mai dezirabilă minoritate este cea a *germanilor*, epitetele folosite la adresa acestora fiind în mare măsură neutre și pozitive (port, dansuri și muzică specifică, punctualitate, seriozitate, exigență, simț civic, amabilitate, deschidere față de celălalt).

Alte comunități etnice menționate a fost: evreii, tătarii, turcii, cehii, lipovenii, italienii, ucrainenii, rușii, sîrbii și aromânii.

Activitățile școlare, respectiv cele extrașcolare pe care elevii le fac împreună cu copii de altă etnie cele sînt în general cele legate de sport, distracție, serbări școlare, concursuri, olimpiade, excursii, tabără, dar nu puțini au declarat că nu au participat la astfel de activități pentru că ele nu (prea) au existat.

Marea majoritate a elevilor definesc **toleranța** folosind expresiile de înțelegere, acceptare, indulgență, răbdare, apreciere și respect față de cei de altă etnie, limbă, religie sau au considerat că toleranța este să „treci cu vederea dacă celălalt face ceva ce ție nu îți place”. Au existat însă și elevii care considerau toleranța o calitate morală, o aptitudine, o virtute, o formă de comportament al oamenilor pașnici apreciat de cei din jur.

Intoleranța a fost descrisă prin expresii ca respingere, nesimțire, lipsă de respect ignorarea unei persoane, neîngăduință, discriminare, rasism, nerespectarea celorlalți, izolarea din societate a altor etnii, imposibilitatea de a depăși ideile preconcepute, să urăști.

Analiza manualelor școlare relevă faptul că nu există încă o preocupare pentru interculturalitate, la nivel de politică educațională și care să se regăsească în manualele școlare (așa cum este de exemplu în Irlanda). Prezența *celuilalt* este sporadică și ține strict de percepția autorilor. Există îmbunătățiri semnificative față de manualele din anii '90 dar încă este nevoie de o viziune unitară a introducerii educației interculturale în învățămîntul de stat.

(K.J.-A.)

Raportul LPE privind...

2. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului trebuie să realizeze, pe termen mediu, reforma profundă a predării religiei în școlile publice, pentru garantarea caracterului laic al învățămîntului public, pentru armonizarea legislației și practicilor românești cu cele ale Uniunii Europene.

MECT trebuie să aibă în vedere renunțarea la modelul confesional al predării religiei în școli, inclusiv la prezența simbolurilor, capelelor și a manualelor confesionale și introducerea istoriei religiei, culturii generale religioase, educației moral-religioase ca obiect opțional.

În acest scop, ar fi necesară constituirea, la nivelul MEC, a unei comisii mandatate să propună un model de educație religioasă în școlile publice.

Comisia ar trebui să fie alcătuită din reprezentanți ai MECT, experți independenți, reprezentanți ai societății civile.

Această comisie ar urma să aibă consultări cu comisiile parlamentare pentru învățămînt, inspectoratele școlare, asociațiile profesionale ale profesorilor de religie, cultele religioase, asociațiile de elevi, asociațiile părinților, experți universitari, sindicate din învățămînt, pentru a contura un model de educație religioasă care să servească în cel mai înalt grad interesul superior al copilului și idealul educațional al României europene a secolului XXI.

Pentru a satisface dezideratul acelor părinți și elevi care doresc să beneficieze de educație religioasă confesională, MECT ar trebui să sprijine înființarea de școli confesionale.

În vederea acestei reforme și a trecerii la educația religioasă neconfesională ar trebui inițiate stagiile de formare pentru profesorii care predau religia, pentru a-i califica pentru predarea generică a obiectului religie, a istoriei religiilor și a culturii generale religioase, respectiv, înființarea de secții de cultura/istoria religiei în cadrul facultăților laice de istorie-filozofie, pedagogie etc. pentru pregătirea în viitor a profesorilor de religie laici.

În aceeași ordine de idei, manualele să fie elaborate după standarde comune la nivel național pentru disciplina religie pentru toate cultele religioase oficial recunoscute de către statul român.

3. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului ar trebui să constituie, după adoperea unui nou model neconfesional de predare a religiei în școlile publice, o comisie formată din profesori, specialiști psiho-pedagogi, experți independenți pentru elaborarea unui ghid de bune practici pentru predarea religiei și un manual al profesorului de educație religioasă.

Rezoluția 1580 (2007)*

Pericolul creaționismului în educație

1. Scopul prezentului raport nu este acela de a pune sub semnul întrebării sau de a se confrunta cu o credință – dreptul la libertatea de credință nu permite acest lucru. Scopul este acela de a avertiza împotriva anumitor tendințe care intenționează să prezinte credința ca fiind o știință. Credința și știința trebuie separate. Nu este vorba de antagonism. Știința și credința trebuie să poată coexista. Nu este vorba de a situa pe poziții opuse credința și știința, dar este necesar să împiedicăm credința de la a ajunge să fie opusă științei.

2. Pentru unele persoane, Creația, ca obiect al credinței religioase, dă un sens vieții. Cu toate acestea, Adunarea Parlamentară este îngrijorată vis-a-vis de posibilele efecte negative ale răspîndirii ideilor creaționiste în cadrul sistemelor noastre de educație și de posibilele consecințe asupra democrației. Dacă nu sîntem atenți creaționismul ar putea deveni o amenințare la adresa drepturilor omului, care drepturi reprezintă preocuparea principală a Consiliului Europei.

3. Creaționismul, născut din negarea evoluției speciilor pe calea selecției naturale, a fost timp îndelungat un fenomen aproape exclusiv american. În prezent ideile creaționiste au tendința de a intra în Europa, iar răspîndirea lor afectează destule state membre ale Consiliului Europei.

4. Obiectivul țintă al creaționiștilor din prezent, dintre care cei mai mulți sînt Creștini sau Musulmani, este educația. Creaționiștii vor să se asigure că ideile lor sînt incluse în programele școlare. În orice caz, creaționismul nu se poate pretinde a fi o disciplină științifică.

5. Creaționiștii pun sub semnul întrebării caracterul științific al anumitor obiecte ale cunoașterii și susțin că teoria evoluționistă nu este decît o interpretare între multe altele. Ei îi acuză pe oamenii de știință că nu aduc suficiente dovezi pentru a impune teoria evoluționistă ca fiind valabilă din punct de vedere științific. Din contră, ei susțin că propriile teorii sînt științifice. Nici una dintre ele nu rămîne în picioare la o analiză obiectivă.

6. Sîntem martorii unor moduri de a gîndi care contestă cunoștințele despre natură, evoluție, originile noastre și locul nostru în univers.

7. Există un real risc de a-i dezorienta pe copiii noștri, ei putînd astfel să ajungă în situația confuză de a nu mai înțelege cum să trateze convingerile, credințele, idealurile de orice fel și cum să trateze știința. O atitudine de tipul „toate lucrurile sînt egale” poate părea atractivă și tolerantă, dar de fapt este una periculoasă.

8. Creaționismul are multe aspecte contradictorii. Ideea de „creație inteligentă”, care este o versiune mai rafinată, ea fiind și cea mai recentă, a creaționismului nu neagă existența evoluționismului în anumite limite. În orice caz, creația inteligentă, care beneficiază de mai multă subtilitate, încearcă să își prezinte abordarea ca fiind una științifică, pericolul aflîndu-se tocmai aici.

9. Adunarea a insistat în mod constant asupra importanței fundamentale a științei. Știința, la rîndul ei, a făcut posibilă îmbunătățirea considerabilă a condițiilor de trai și de muncă, ea avînd o contribuție semnificativă și în dezvoltarea economică, tehnologică și socială. Teoria evoluției nu are nimic de a face cu revelația divină, ci se bazează pe fapte.

10. Creaționismul susține că se bazează pe rigoarea științifică. De fapt, metodele aplicate de către creaționiști sînt de trei feluri: aserțiuni pur dogmatice; utilizarea deformată a citatelor științifice, uneori ilustrate cu fotografii deosebite; și susținere din partea unor oameni de știință mai mult sau mai puțin cunoscuți, dintre care cei mai mulți nu sînt specialiști în astfel de probleme. În aceste feluri creaționiștii încearcă să îi convingă pe nespecialiști, semănînd îndoiala și confuzia în mintea lor.

11. Evoluția nu presupune doar evoluția oamenilor și a populațiilor. Negarea sa ar putea avea consecințe serioase asupra dezvoltării societăților noastre. Pașii înainte din cercetarea medicală orientată înspre combaterea cu eficiență a bolilor infecțioase precum SIDA sînt imposibil de făcut dacă este negat fiecare dintre principiile evoluției. Fenomene precum scăderea biodiversității sau schimbările climatice devin greu de asimilat în toată complexitatea lor, dacă nu sînt înțelese mecanismele evoluției.

12. Lumea modernă în care trăim are în spatele ei o lungă istorie, din care o parte importantă este reprezentată de dezvoltarea diverselor forme de știință și tehnologie. În orice caz, abordarea științifică nu este încă bine înțeleasă și poate astfel să încurajeze dezvoltarea multor forme de fundamentalism și extremism. Respingerea totală a științei este în mod clar una din cele mai mari amenințări la adresa drepturilor omului și a drepturilor cetățenești.

13. Războiul declarat teoriei evoluționiste și susținătorilor săi își are de cele mai multe ori originea în formele de extremism religios, care se află în strînsă legătură cu mișcările politice de extremă dreaptă. Ideea de bază, care a fost expusă în diverse ocazii, este aceea că unii dintre susținătorii creaționismului strict au ca scop înlocuirea democrației cu teocrația.

14. Toți reprezentanții importanți ai principalelor religii monoteiste au adoptat o atitudine mult mai moderată. Papa Benedict al XVI-lea, de exemplu, la fel ca și predecesorul său, Papa Ioan Paul al II-lea, laudă rolul științelor în evoluția umanității și recunoaște faptul că teoria evoluționistă este „mai mult decît o ipoteză”.

15. Predarea tuturor fenomenelor referitoare la evoluție sub forma unor teorii științifice fundamentale este prin urmare crucială pentru viitorul societăților și democrațiilor noastre. Din acest motiv, ea trebuie să ocupe un loc central în planul de învățămînt și mai ales în programa de la științe, atît timp cît, la fel ca și oricare altă teorie, ea poate face față unor cercetări științifice amănunțite. Evoluția este prezentă peste tot, începînd cu prescrierea exagerată de antibiotice, care încurajează apariția de bacterii rezistente la utilizarea excesivă de pesticide în agricultură, cauzînd mutații la insecte, asupra cărora pesticidele nu mai au nici un efect.

16. Consiliul Europei a subliniat importanța predării culturii și religiei. În numele libertății de expresie și a credințelor individuale, ideile creaționiste, la fel ca și alte teorii religioase, pot fi prezentate ca fiind complementare educației culturale și religioase, dar ele nu pot avea pretenția de a obține respectabilitate științifică.

17. Știința oferă o antrenare de neînlocuit a rigorii intelectuale. Ea nu încearcă să explice „de ce există lucrurile”, ci să înțeleagă felul în care acestea funcționează.

18. Cercetarea influenței crescînde a creaționiștilor indică faptul că disputele dintre creaționism și evoluție depășesc granițele unor

*Dezbateră a Adunării din data de 04 octombrie 2007 (cea de a 35-a ședință) (a se vedea Doc. 11375, raportul Comitetului pentru Cultură, Știință și Educație, raportor: Dna Brasseur). Text adoptat de către Adunare în data de 04 octombrie 2007 (cea de a 35-a ședință).

Masivul Cârnic este salvat!

PRECEDENT LEGAL ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI PATRIMONIULUI CULTURAL

Roșia Montana; 27 noiembrie 2007 – Curtea de Apel Brașov a anulat ieri certificatul de descărcare de sarcină arheologică Nr. 4/2004 emis de Ministerul Culturii și Cultelor pentru ca Roșia Montana Gold Corporation (RMGC) să poată exploata Masivul Cârnic de la Roșia Montana. Hotărîrea Curții este definitivă și efectul său este acela că galeriile romane și pre-romane unice precum și întregul Masiv Cârnic sînt din nou protejate. Curtea a respins de asemenea cererea de intervenție în acest caz formulată de Roșia Montana Gold Corporation și a admis cererile de intervenție formulate de mai multe ONG-uri din România, printre care și cea a Ligii Pro Europa.

Roșia Montana Gold Corporation (RMGC) este deținută în proporție de 80% de către Gabriel Resources (TSX:GBU), o companie minieră canadiană de mică dimensiune, limitată financiar și neexperimentată care intenționează să strămute localnicii din Roșia Montana pentru a realiza cea mai mare mină de aur de suprafață din Europa. Restul de 20% din acțiuni sînt deținute de Mininvest, o companie minieră de stat. Arheologi și instituții experte din România și din întreaga lume au protestat repetat împotriva distrugerii valorilor arheologice de la Roșia Montana pe care acest proiect minier ar cauza-o.

Potrivit arheologilor francezi care au cercetat arheologic Roșia Montana: „În Cârnic, rețelele miniere antice (de pe vremea dacilor, identificate ca atare pentru prima oară, și de pe vremea romanilor) rămîn de o coerență uluitoare și într-o stare de conservare remarcabilă...” Cârnic este protejat conform legislației românești în vigoare (Legea 5/2000) ca patrimoniu cultural de interes național. Cu toate acestea, Ministerul Culturii și Cultelor (MCC) a emis certificatul de descărcare de sarcină arheologică Nr. 4 în ianuarie 2004, prin care a fost revocat statutul de protecție al Masivului Cârnic. Această decizie a fost determinată de intenția RMGC de a exploata bogatele rezerve de aur din acest masiv.

Alburnus Maior a inițiat așadar o acțiune în instanță împotriva MCC în februarie 2004 pentru a demonstra că nu există nici o bază științifică și legală pentru certificatul de descărcare Nr. 4 emis de către MCC. Într-o primă instanță, pe data de 21 iunie 2005, Curtea de Apel Alba a admis acțiunea Alburnus Maior și a anulat certificatul de descărcare de sarcină arheologică. Din considerente ce au ținut de procedura dezbaterilor în primă instanță, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis pe data de 11 iulie 2006 recursul declarat de RMGC și MCC împotriva hotărîrii de anulare și a trimis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Brașov.

În dezbaterile care au dus la hotărîrea de ieri a Curții de Apel

Brașov, Alburnus Maior și Liga Pro Europa au dovedit cu succes, printre altele: a) că Masivul Cârnic găzduiește vestigiile arheologice protejate ca monument istoric de interes național și b) că Statul român are obligația de a lua măsuri administrative, tehnice și juridice prin care să protejeze acest patrimoniu. S-a dovedit de asemenea că existența vestigiilor arheologice este incompatibilă cu mineritul la suprafață. În cadrul dezbaterilor ONG-urile au arătat de asemenea că în urma cercetărilor arheologice efectuate în acest masiv în 2003, echipa de arheologi francezi a recomandat restaurarea vestigiilor arheologice din Masivul Cârnic, dar că aceste concluzii au fost în mod intenționat denaturate de către Directorul Muzeului Național de Istorie, care le-a prezentat ca pe o recomandare de descărcare de sarcină arheologică. Nu în ultimul rînd, la momentul cînd certificatul 4/2004 a fost emis, cercetarea zonei nu era nici pe departe finalizată. Pe de altă parte, potrivit Legii Minelor, MCC nu este autoritatea competentă pentru a permite desfășurarea activităților miniere în zone protejate din punct de vedere arheologic. Cu atît mai mult, o expertiză topografică dispusă de instanța în cauză a arătat că inventarul de coordonate stereografice existent în actul administrativ atacat corespunde de fapt unui teritoriu din județul Buzău, la cca 460 km depărtare de Roșia Montana!

Victoria de ieri este rezultatul unui litigiu care durează de aproximativ 4 ani și care a inclus numeroase mărturii experte din partea unor arheologi renumiți în domeniu și din partea unor instituții ca Academia Română.

Potrivit declarației avocatului Alburnus Maior, Andreea Szabo: „Acest caz precedent, care a deschis în fapt calea multor alte succese în fața instanțelor, reconfirmă autenticitatea argumentelor avute în vedere de Alburnus Maior și Curtea de Apel Alba și respectiv sancționează o anumită atitudine din partea autorităților române.”

„Legile privind protecția patrimoniului cultural sînt deosebit de importante, iar hotărîrea de ieri arată că ele trebuie să aibă prioritate în fața intereselor economice pe termen scurt. Din nefericire, organizațiile societății civile trebuie să recurgă la acțiuni în instanță împotriva Guvernului pentru a-l opri să mai abandoneze patrimoniul țării în fața investițiilor nocive ca și cea propusă la Roșia Montana. Ne bucurăm însă că prin acest verdict se demonstrează faptul că cetățenii își pot trage guvernul la răspundere. Este un mare pas înapoi pentru Gabriel și tot ce mai pot face este să cheltuiască încă mai mult din banii investitorilor pentru a încerca să conteste hotărîrea”, spune Dumitru Dobrev, avocatul Ligii Pro Europa.

(continuare din pg. 10)

Rezoluția 1580...

dezbateri intelectuale. Dacă nu avem grijă, valorile care reprezintă însăși esența Consiliului Europei vor fi amenințate direct de către fundamentalismul creaționist. E parte din rolul parlamentarilor din Consiliu să reacționeze înainte de a fi prea târziu.

19. Adunarea Parlamentară îndeamnă așadar statele membre, și mai ales autoritățile din educație ale acestor state:

19.1. să aperse și să promoveze cunoștințele științifice;

19.2. să consolideze predarea fundamentelor științei, a istoriei sale, a epistemologiei și metodelor sale, pe lîngă predarea cunoștințelor științifice obiective;

19.3. să facă știința mai ușor de înțeles, mai atractivă și mai apropiată de realitățile lumii contemporane;

19.4. să se opună cu fermitate predării creaționismului ca disciplină științifică, pe picior de egalitate cu teoria evoluției, și în general să opună rezistență prezentării ideilor creaționiste în cadrul oricărei alte discipline în afară de religie;

19.5. să promoveze predarea evoluției ca teorie științifică fundamentală, în cadrul planului de învățămînt.

20. Adunarea Parlamentară salută faptul că 27 de Academii de Știință din statele membre ale Consiliului Europei au semnat în luna iunie 2006 o declarație referitoare la predarea evoluției și le îndeamnă pe academiile de știință care încă nu au făcut acest lucru să semneze declarația.

Traducerea: Mircea Sorin Rusu

Solidaritate

Identitatea, un drept constituțional inalienabil Legea 921/2006: o lege prin care Armânilor (aromânilor) li se fură identitatea

Sîmbătă, 20 octombrie a.c., Biroul Executiv al Asociației Comunitatea Armână din România (CARo) s-a reunit la București, în ședința extraordinară, pentru a dezbate situația creată prin includerea armânilor (aromânilor), în sintagma „români de pretutindeni”, ca urmare a amendării Legii 921/2006, privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni.

S-a constatat că fără a se ține seama de solicitările repetate, din ultimii ani, ale asociației noastre, pentru înregistrarea de jure a armânilor (aromânilor) ca minoritate națională, în cadrul dezbaterii Legii privitoare la românii de pretutindeni, membrii Comisiei pentru Drepturile Omului, Cult și Minorități de la Camera Deputaților au aprobat amendamentul sus-amintit.

Membrii Biroului Executiv al CARo califică acest demers ca fiind o încălcare gravă a dreptului constituțional de afirmare a propriei identități.

Ca urmare, s-a hotărât ca în cursul zilei de luni, 22.10.2007, o delegație reprezentativă să aibă întâlniri cu membrii ai conducerii partidelor parlamentare și de asemenea cu grupurile parlamentare de la Camera Deputaților pentru a explica încă o dată justițea demersului asociației noastre – de afirmare a propriei identități – și pentru a solicita respingerea în cadrul plenului Camerei Deputaților a amendamentului în cauză.

Biroul executiv al CARo a hotărât să informeze și să ceară sprijinul asociațiilor armâne (aromâne) din spațiul balcanic și din întreaga Europă, precum și organizațiilor paneuropene, care susțin afirmarea identității etnice, lingvistice, culturale și religioase și care monitorizează aplicarea prevederilor convențiilor europene în domeniu.

Adresăm, totodată, opiniei publice românești, asociațiilor societății civile, presei rugămîntea de a înțelege și susține nevoia firească a oricărei ființe umane, de a afirma și manifesta liber, fără constrângeri, identitatea specifică etniei din care face parte.

Afirmarea valorilor proprii, armânești în România înseamnă pentru noi, garanția unei mai bune înțelegeri a valorilor comune, pe care le împărtășim cu frații noștri – românii.

Armânii nu despart, Armânii unesc!

Biroul Executiv al Comunității Armâne din România

21 octombrie 2007

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director Editură: SZOKOLY Elek

540049 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

P.1. *Phantasm and Visions* – an opinion article regarding the situation and positions adopted of the civil society in the post-communist Romania.

P.2. *A Romanian/Hungarian Synopsis* of the PEL's events in the period of September – December 2007.

P.2-3. *Crossfire* – an opinion regarding the extremist and nationalist manifestations of both Hungarian and Romanian extrem right organisations as well as thoughts on the Hungarian minority's demands on cultural autonomy, use of mother tongue, Hungarian language street signs etc.

P.4. *Freedom of Expression and Secularism* – PEL press release on different issues: the case of censorship in the Romanian Public Television; the regionalisation model proposed by DAHR, petition addressed by PEL to the Prefect's Office regarding the inauguration of public institutions by the cults; the attacks of the Mayor to the cultural institutions of Tg-Mureș.

P.5. – *Condamning Xenophobia and Rasism* – press release of PEL; Measures of the Italian government that violates the European Convention for Human Rights – press release of PEL.

P.6. – *altera 32 – Religion in public sphere* – presentation of the Pro Europa League's quarterly dedicated to the subject of the religion in public sphere in general and in the educational system in particular.

P.7. – *Transsylvania Intercultural Academy 2007* – programme of the three sessions (Hungarian, German and Romanian) of the PEL's intercultural education project.

P.8. – *The Pro Europa League's Report on Religious Education in Public Schools* elaborated in the framework of the project Promoting the Higher Interest of the Child in Religious Education. Monitoring Religious Education in Romania's Public Schools supported by the Royal Netherlands Embassy in Romania in the frame of the MATRA-KAP Small Projects Program.

P.9. – *The Role of Intercultural Education* presentation of the project partners' meeting report from Bucharest, organized in the framework of the project Diversity and Social Cohesion. Equal Participation of Minorities in Europe supported by Cordaid and Justitia at Pax (Netherlands).

P.10-11. – *Resolution 1580 (2007) The dangers of creationism in education*, Council of Europe.

P.11. – *Cârnic Saved!* Common press release of Alburnus Maior and Liga Pro Europa on landmark judgment in culturale heritage protection case. The Brașov Court of Appeal annulled archaeological discharge certificate No. 4/2004 issued by the Ministry of Culture and Cults in order for Roșia Montana Gold Corporation (RMGC) to exploit the so-called Cârnic Massif.

P.12. – *Press release* expressing the Romanian Aromanian Community's disagreement regarding the ammendment of the Law 921/2006 which includes the Aromanians in the syntagm „Romanians from everywhere”.

Multiplicat la **MEDIAPRINT**

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Open Society Institute